

Ryska och ukrainska ekonomin

Artiklar ur tidskriften *Economist*

Hur står det egentligen till med ekonomin i Ryssland resp. Ukraina efter nära 3 års krig?

De två artiklarna nedan försöker besvara den frågan. Båda länderna har stora problem, men allra värst verkar det vara i Ryssland.

I massmedia har det under hela kriget skrivits mycket om den ryska ekonomin, om sanktionerna, gasexporten m m. När det gäller Ukraina är det sämre beställt, därför är den andra artikeln nedan extra intressant.

Kriget i Ukraina tär på ekonomi och samhälle i Ryssland

The Economist, 28 november 2024

I början av november, på årsdagen av bolsjevikrevolutionen, höll Vladimir Putin ett tal där han bredde ut sig om mönster i historien. Kommunisternas maktövertagande i Ryssland, sade han, var en av de ”milstolpar ... som bestämde historiens utveckling, förändrade politik, diplomati, ekonomi och samhällsstruktur”. Underförstått att det krig han satte igång 2022 med invasionen av Ukraina var ytterligare något helt avgörande.

”Vi är vittnen till att en helt ny världsordning håller på att etableras och som inte liknar något i historien, som systemen efter Westfaliska freden eller Jalta”, lät Putin meddela. Försöken att isolera och stänga inne Ryssland har blivit storartade misslyckanden, sade han. ”Våra motståndare trodde att de skulle åsamka oss ett förkrossande nederlag, tilldela Ryssland ett knockoutslag som det aldrig skulle återhämta sig från.” I stället sprider sig ”kaos, en systemkris i just de nationer som försöker förverkliga sådana strategier.” Påståendet att USA:s och Europas problem är större än Rysslands är en grov överdrift – men att kriget omvandlat rysk ekonomi och samhällsstruktur är ingen överdrift.

En studie nyligen av *Allmänna Sociologiska Laboratoriet*, en oberoende forskningsgrupp, ger en uppfattning om det främlingskap vanliga ryssar känner inför kriget. Tre landsortsstäder har studerats, i olika regioner. Burjatien i östra Ryssland, Ural i centrala Ryssland och Krasnodar i söder. I flera veckor gjorde etnografer intervjuer och iakttog vardagslivet och kunde leverera förstahandsrapportering om de stämningar som råder i Putins politiska hjärtland.

Av studien framgår att ryssarna på sådana ställen varken är indoktrinerade militarister eller passiva automater, som det ofta sägs. I stället förefaller de vara lika främmande för staten, chauvinistiska patrioter eller anhängare till Väst i exil. I samtliga tre städer hade krigspropagandan så gott som försvunnit. Folk har tagit bort de dekaler med ett ”Z” som de klistrat på sina bilar under de första veckorna av den ”speciella militära operationen”. I Tjeremusjkin (ett fingerat namn på en verklig ort i Uralbergen) hänger ännu en orange-randig flagga (en annan militär symbol) utanför ett hotell, men den är urblekt. Invånarna har svårt att erinra sig några patriotiska evenemang i staden de senaste månaderna. En gratis visning av en propagandafilm lockade nästan inte några.

Men det förekommer ingen öppen kritik av kriget, inte bara på grund av regimens repression, utan också för att invånarna i småstäder är rädda för att bli socialt utfrysta. När en forskare i Burjatien frågade en kvinna vad som hindrade folk från att uttala sig mot kriget sade hon: ”Folk vill bara vara som alla andra och inte bryta med majoriteten eller avvika från normen.”

Folk försöker i allmänhet intala sig att det inte pågår något krig. ”Om det inte varit för enstaka nyheter om att någon stupat eller begravningarna skulle folk inte tänka på att ett krig pågår”, sade en invånare i Tjereusjkin. Och i Burjatien kom som ett eko av detta: ”Det är som om vi inte befann oss i krig.”

De stora penningssummorna för dem som tar värvning är ett samtalsämne: en granne som tjänat en förmögenhet, till exempel, eller änkan efter en stupad soldat som köpte sig en bil för ersättningen och sedan snabbt hittade en ny man. ”Åt helvete med era pengar, vad skulle jag göra med dem?”, fnysar en kvinna inför tanken på att hennes make skulle ta värvning för att förbättra familjens ekonomi. ”De 200 000 tänker jag tjäna på egen hand och vara säker på att jag har allt och att min familj lever och har hälsan. Jag ska köpa de där örhängena själv och ha en man vid min sida också. Aldrig att jag skulle skicka min man till en säker död!” Att folk kan tjäna så mycket genom att ta värvning innebär att de stupade inte betraktas som offer för staten, utan snarare som fria entreprenörer som gjort ett riskfyllt men rationellt val för att förbättra sin existens.

Många verkar misstro den officiella versionen av kriget och samtidigt ändå apa efter talet om att det är Västs fel. ”De skickar ut barn i krig”, klagade en kvinna i Tjereusjkin. ”Jag förstår inte deras politik. Vad vill de uppnå?” Men bara några minuter senare hördes det från samma kvinna, ”USA attackerar vanligt folk. De dödar civila och skyller på Ryssland.”

I studien framhålls att folk inte vill förknippas med kriget. En mäklare i Krasnodar suckar över att släktingarna i Ukraina slutat tala med henne. ”Vad har jag gjort dem? Var det jag som ville ha krig eller startade det här kriget?”, undrar hon. I studien heter det, ”I allmänhet är alla beredda att gå med på att kriget är ’dåligt’ och ’otäckt’, en del av de tillfrågade medgav att de inte kan förstå vad kriget ska tjäna till.” Vad folk längtar efter är inte seger, eftersom de inte har någon klar uppfattning om vad det skulle innebära, utan att allt ska återgå till hur det var före kriget.

Den tysta majoriteten

Opinionsmätningar, hur mycket de nu är värda, ger samma resultat. Enligt en mätning nyligen skulle runt hälften av ryssarna vara för ett tillbakadragande av de ryska trupperna i Ukraina utan att Putins uttalade mål uppnåtts. Andelen är högre bland kvinnor och unga. Kirill Rogov, en landsflyktig som driver *Re:Russia*, ett nätverk för politisk analys, säger: ”Det finns ingen majoritet för kriget i Ryssland. Det finns ingen aktiv minoritet för kriget och det finns ingen minoritet mot kriget.”

Majoriteten är i stort patriotisk, men inte till vilket pris som helst. När Ryssland 2014 tagit Krim av Ukraina och utsattes för västliga sanktioner var de som svarade kluvna i frågan om det var bättre för Ryssland att vara en stormakt, respekterat och fruktat av andra länder, eller att ha högre levnadsstandard. 2021 då ekonomin stagnerade kom välstånd före stormaktsstatus, 60 procent mot 30 procent. Hälften av ryssarna vill ha närmare ekonomiska band till Väst, dubbelt så många som är för självhushållning. I en opinionsmätning strax efter att kriget inletts 2022 var det bara 25 procent som uttryckte entusiasm inför tanken på att annektera ytterligare territorium i Ukraina.

Till och med en del gapiga, militaristiska bloggare är missbelåtna med kriget, trots det fortsatta ryska avancemanget. En av dem, Maksim Kalasjnikov, publicerade en rysk soldats berättelse från en sjukvårdspostering vid fronten: ”Lik, lik, lik av våra soldater. De ligger överallt ... De ligger redan i två eller tre lager nära de sårade. En genomträngande lukt av kadaver och stanken av ruttnande sår fyllde källarutrymmet.”

I oktober ska ryska styrkor ha drabbats av kring 1 500 förluster om dagen i döda och sårade. ”Vi erövrar territorier men till ett omåttligt pris”, klagar Kalasjnikov. ”Det är bara en

tidsfråga”, skriver han, innan den ryska offensiven mojnar av utan att tillfoga de ukrainska försörjningslinjerna och kommandosystem någon allvarlig skada. Han klandrar elitens försiktighet och oroar sig för att Donald Trump ska tvinga Ryssland att frysa konflikten längs de nuvarande frontlinjerna – enligt honom ett förnedrande misslyckande.

Samtidigt börjar den ekonomiska boom som fått näring av regeringens intensiva satsning på krig och löneökningar på grund av bristen på manskaper att tappa kraft. För 2025 räknar centralbanken med en BNP-tillväxt på mellan 0,5 procent och 1,5 procent, klart under 3 procent i år och fjolårets 3,5 procent. Officiellt ligger inflationen nu på 9,5 procent och centralbanken har höjt den viktigaste räntesatsen till 21 procent. Det oberoende forskningsföretaget *Romir* som spårat hur 40 000 ryssar i 240 städer hushållar med sina tillgångar anser att den genomsnittliga kostnaden för vardagliga varor och tjänster ökar med drygt 22 procent om året.

Rubelns kurs är på väg neråt, både på grund av inflationen och nya amerikanska sanktioner som gör det svårare för ryska banker att få tag på dollar. Nyligen sjönk den till under 100 rubel per dollar för första gången sedan direkt efter invasionen av Ukraina 2022.

Statliga företag, framför allt inom försvarsindustrin, suger upp enorma mängder kapital och det drabbar den privata sektorns möjligheter att låna, om så till höga räntor. Och inte många känner någon lust att göra det, hur som helst. Som en företagare sade det i en intervju med den ryska utgåvan av tidskriften *Forbes*, ”Det finns inget framtidsperspektiv. Tanken på långsiktig planering gör en bara deprimerad. Det är svårt att lägga fram en affärsidé som kan tävla med ett konto på Sberbank.”

Och läget ser ut att förvärras. Oleg Vjugin, tidigare biträdande chef för centralbanken, säger att regeringen för att kunna betala för kriget utan att dra ner på andra utgifter övergav en regel som tvingat den att placera i en fond för ”regniga dagar” all extra inkomst av att oljepriset stigit över 45 dollar fatet. I stället börjar man använda sina besparingar. Men tillgångarna smälter snabbt undan och regeringen har fått höja inkomstskatten för företag och privatpersoner från nästa år. I sina inkomstberäkningar för nästa år har man också inkluderat bötesbelopp på 600 miljarder rubel (5,3 miljarder dollar) för ännu icke begångna lagöverträdelser.

Problemen hopar sig

Inget av detta kommer att tvinga ekonomin ner på knä men det är heller inte hållbart i det oändliga. Oleg Vjugin säger att regeringen har att välja på att minska militärutgifterna, vilket kan leda till recession, eller sporra inflationen ytterligare genom att fortsätta att spendera ymnigt, vilket kommer att tvinga till en än kärvare medicin senare. Att sätta armén på svältkost är inte ens att tänka på, skriver *The Bell* en oberoende affärssajt: ”Till och med att medge att kriget och sanktionerna utlöst denna cykel av överhettning och tillbakagång är otänkbart.”

I parlamentet har centralbankschefen Elvira Nabjulina försvarat högräntepolitiken. Rysk ekonomi, sade hon, går med full kapacitet. ”Nu, för första gången, befinner vi oss i en situation då nästan alla resurser kommer till användning”, sade hon. Arbetslösheten ligger på rekordlåg nivå med 2,4 procent. ”Kreml har inte tillräckligt med mänskliga resurser för att både fortsätta kriget och underhålla den ekonomiska tillväxten”, skriver Alexandra Prokopenko vid tankesmedjan *Carnegie Russia and Eurasia Centre*.

Det ironiska är, förstås, att kriget inte bara skapar efterfrågan på arbetskraft, utan också minskar tillgången, både genom att tvinga många i arbetsför ålder att fly och att många andra dödas eller lemlästas. Sedan han kom till makten har Putin varit besatt av att få bukt med Rysslands demografiska nedgång. Han har spenderat enorma penningssummor på olika försök att öka födelsetalen. Och egentligen, säger Ivan Krastev vid *Institutet för Humaniora*, en

akademisk institution i Österrike, drivs Putins expansionism delvis av idén om att göra Ryssland till ett rikare land befolkningsmässigt. Annekteringen av Krim innebar ett tillskott på 2,2 miljoner invånare. Men försöket att erövra Ukraina har haft en förödande effekt på den ryska befolkningen.

Invånarantalet i Ryssland – kring 144 miljoner – var på väg att sjunka redan före kriget, precis som mängden arbetskraft, cirka 75 miljoner. Kanske har 200 000 ryssar dödats och en halv miljon sårats i striderna, enligt västliga beräkningar. Runt 700 000 man befinner sig vid fronten. För att behålla rekryteringen på den nuvarande nivån av kanske 30 000 i månaden har armén fått mer än femdubbla värvningsbonus, från 200 000 rubel i början av kriget till 1,2 miljoner i genomsnitt nu. Dessutom har minst 650 000 ryssar, kanske ända upp till en miljon, lämnat landet för att undgå att sugas in i krigsmaskineriet. Även om det bara innebär kring 1 procent av arbetskraften före kriget handlar det om oproportionerligt många unga och välutbildade.

Samtidigt har födelsetalen fallit till nivåer som inte skådats sedan 1990-talet då Rysslands ekonomiska kollaps efter Sovjetunionens fall låg på sitt nadir. En rysk kvinna förväntas föda 1,4 barn under sin levnad, långt under de 2,1 som krävs för att hålla befolkningen på en stabil nivå. I juni föddes färre än 100 000 för första gången någonsin. Även om kriget skulle vara över i morgon har det förändrat Rysslands demografiska kurva, ”en katastrof” som Putins språkrör uttryckte det.

Ett annat tecken på de sociala störningar kriget medfört är den stora ökningen av grov brottslighet. Enligt det ryska inrikesministeriet är brott som mord, våldtäkt, allvarlig kroppsskada, sabotage, stöld, förstörelse av egendom och våld mellan folkgrupper på sin högsta nivå någonsin de 15 senaste åren. Fångar som släppts ur fängelset för att delta i kriget och återvända hem som ”hjältar” kan delvis vara orsaken. *Versta*, en oberoende rysk nyhetsorganisation, uppger att minst 242 ryssar dödats av soldater hemkomna från Ukraina och ytterligare 227 har skadats allvarligt.

Den återgång till det normala som vanligt folk sukter efter är omöjlig, säger Kirill Rogov. Om striderna uppgör skulle det omedelbart leda till frågor om vad kriget tjänat till och om det varit värt priset. Under tiden kanske Ryssland har övertag på slagfältet och trots återkommande förutsägelser om motsatsen förefaller landets ekonomi inte stå på randen till sammanbrott. Men kriget, som länge inte hade någon inverkan på de flesta medborgares vardag, börjar leda till oreda. Omvälvningen är inte lika omfattande som den bolsjevikrevolutionen ledde till. Men Putin har rätt i att säga att han styrt in Ryssland på en dramatiskt annorlunda väg.

Ukraina på väg ta hem det ekonomiska kriget

The Economist, 18 december 2024

Varje företag i Ukraina har en referenspunkt. För Mychailo Travetskyj, bonde i Prylukyj, var det de första veckorna av den fullskaliga invasionen. När en rysk kolonn kört fast på en motorväg i närheten blev hans gård ett ingenmansland. Lokalbefolkningen utkämpade strider med gevär för att hålla ryssarna borta. Granater ven i luften. Och Travetskyj mjölkade sina kor två gånger om dagen iförd skottsäker väst och med ett automatgevär placerat vid sin sida.

Därefter har hans gård ständigt fått anpassa sig till nya svårigheter. När Ryssland först bombade Ukrainas energisystem och gjorde kylmöjligheter och mjölkningsmaskiner oanvändbara övergick Travetskyj till att tillverka syrade mjölkprodukter och ostar med längre håll-

barhet som feta. När förmögna familjer försvann sänkte han sina priser och började leverera till de pensionärer som blivit kvar och som behövde få sin mjölk.

Hela Ukrainas ekonomi har fått lära sig att navigera efter krigets realiteter. Den är en fjärdedel mindre än 2021. Men för första gången sedan 2022, då den fullskaliga invasionen inleddes, är den vid bättre hälsa än fiendens i vissa avgörande avseenden. Ukrainas centralbank väntar sig en BNP-tillväxt på 4 procent i år och 4,3 procent nästa år. Valutan är stabil och räntesatsen på 13,5 procent är nästan den lägsta på 30 månader. Jämför det med Ryssland där räntan snart kan vara uppe på 23 procent för att hejda rubelns fall, där bankerna verkar bräckliga och BNP bara väntas öka med 0,5-1,5 procent nästas år. Men Ukraina kan också vänta sig stark motvind: att kriget går sämre, att de egna resurserna avtar, och så Donald Trump. Hur länge kan landets ekonomi hålla ut?

Sedan 2022 har Ukrainas ekonomiska historia upplevt tre faser. Under den första med hårda strider kämpade landet för att släcka alla eldar. Krigslagar infördes och 14 miljoner lämnade sina hem. Ryssland blockerade hamnarna i Svarta havet vilket kvävde Ukrainas export. Centralbankens insatser underordnades militära mål. Första halvåret 2022 fick den finansiera hälften av det offentliga underskottet. Strikt kontroll av kapitalrörelser infördes och bankerna översvämmades av likvida medel. Inflationen galopperade och BNP krympte med en tredjedel.

Den andra fasen startade sedan Ukraina i mitten av 2022 slagit tillbaka de ryska framstötarna i landets södra delar. Allt eftersom självförtroendet växte stabiliserades BNP. En FN-övervakad överenskommelse gjorde att Ukraina åter kunde leverera spannmål. Centralbanken återgick till att bekämpa inflationen. I början av 2023 undertecknade Ukraina ett avtal med Internationella valutafonden; centralbanken upphörde med att penningmässigt ingripa mot budgetunderskottet. När bistånd flödade in återhämtade sig valutareserven. Kapitalkontrollen mildrades.

Återgången till makroekonomisk stabilitet gav regering och företag möjlighet att säkra sina operationer mot kriget. En viktig fråga var att skydda produktiva tillgångar mot ryska missiler. Industrianläggningar etablerades i de tryggare regionerna västerut. Företag investerade utomlands för att säkra sina intäkter. Ukrainare utomlands har bidragit med inkomster: i Polen var det förra året ukrainare som startade vart tionde nytt företag.

Ett annat mål bestod i att omfördela resurserna till vad som krävdes för en utdragen konflikt. Offentliga utgifter har mer än fördubblats och utgör nu två tredjedelar av BNP mot 41 procent 2021; försvar och säkerhet står ensamma för nära 30 procent av BNP. En del statliga företag har svarat för en grundlig översyn av verksamheten. *Naftogaz*, ledande inom fossil energi, utsåg 2023 en övervakningsstyrelse bestående av oberoende direktörer från solida europeiska företag. 2022 hade man noterat förluster på 79 miljarder hryvnia (2,4 miljarder dollar) men första halvåret i år inhöstade man en vinst på 24 miljarder hryvnia tack vare ökad gasproduktion och satsningar på grön energi.

Privatföretagen har också ändrat kurs. Sedan Mariupol, en viktig hamn vid Azovska sjön, utplånats våren 2022 bildade Vitalij Lopusjanskij *UADamage*, ett AI-baserat företag för analys av satellitfoton för att bygga upp interaktiva kartor över varje förstörd byggnad, väg eller bro. Han har sedan gjort kartor över mer än 200 städer. Han har också styrt över drönare till att upptäcka minor och robotar på marken att oskadliggöra dem.

Den sista biten var att få till stånd fortsatte inflöde av hårdvaluta. I juli 2023 vägrade Ryssland förnya spannmålsavtalet. Ukraina svarade med att öppna en egen maritim korridor, som man säkrade via en framgångsrik kampanj med drönare och missiler. Det gjorde det möjligt att

återuppta frakt inte bara av spannmål utan också av metaller och mineraler, den andra stora exportvaran.

De åtgärderna, tillsammans med stöd från Väst, har hindrat Ryssland från att beröva Ukraina de resurser och den moral som behövs för att fortsätta kampen. Nu är en tredje fas på väg att öppnas där landets ekonomi ställs inför de största problemen hittills: akut brist på elförsörjning, manskap och pengar.

Ta elförsörjningen. 2022 och åter under denna vår och sommar har Ryssland obarmhärtigt attackerat Ukrainas elnät. Trots ständiga reparationer kan landet räkna med mindre än hälften av de 36 gigawatt (GW) i strömalstrande kapacitet man hade före kriget. Och på sistone har den ryska kampanjen återupptagits. Den 13 december skickade man 93 missiler och nära 200 drönare mot överföringsanläggningar och värmekraftverk. Tolv missiler nådde målen och orsakade blackouts. Den 27-28 november hade Ryssland tidigare slagit till mot överföringsanläggningar och kärnkraftverk. Det lämnade en mörk skugga över Ukrainas energimässiga förmåga under vintern, där kring 70 procent kommer från kärnkraft.

Mer positivt är att landet blivit bättre på att klara av sådana motgångar. I december ökade man förmågan till elimport från EU med nära en fjärdedel till 2,1 GW. Många livsmedelsproducenter jäser rester av verksamheten till biogas som används på plats. Många bönder har också dieselgeneratorer. Mellanstora företag har ofta naturgasanläggningar, som ibland kombineras med vind- och solkraft. Industriföretag använder alla dessa möjligheter, tillsammans med import, för att undvika katastrofala bortfall.

Timofiy Milovanov vid *Kyiv School of Economics* beräknar att problem med elförsörjningen kommer att minska BNP-tillväxten med en procent nästa år.

Det andra problemet – och besvärligast – är bristen på arbetskraft. Sedan mobiliseringen 2022 har migration och kriget minskat arbetsstyrkan med över en femtedel, till 13 miljoner. Efterfrågan är hög: antalet nya jobb ligger nu på 65 000 i veckan, mot 7 000 under krigets första veckor – men varje nytt jobb lockar bara 1,3 ansökningar jämfört med två 2021. Lönerna ökar. Ekonomi- och försvarsministerierna är invecklade i en dragkamp om mobiliseringen: hur hitta rätt balans för landets framtid. Ukrainas civila ledning har hittills avvisat militärledningens långtgående krav, till förfång för läget vid fronten.

Det finns inga enkla lösningar. Nu kan företag bedömda som livsviktiga bara skydda hälften av sina arbetare från att hamna vid fronten. Att anställa fler kvinnor är inte helt lätt: ett stort antal kvinnor befinner sig utomlands, fler än antalet män vid fronten eller som kommit tillbaka ur stånd att arbeta, säger Hibil Vysjlnskij vid Centret för ekonomisk strategi, en tankesmedja i Kyiv.

Inget blir bättre av att det råder brist på pengar – det tredje problemet. Små jordbruk och företag sliter med att kunna låna tillräckligt för att finansiera verksamheten. Finansiering av långsiktigt kapitalbehov är så gott som omöjligt. De snabbt rusande kostnaderna för att göra affärer har drabbat vinsterna. Företag med inhemska kunder står för en del av ökningarna och driver på inflationen. Det alternativet har inte exportföretag, som konkurrerar på globala marknader. Mauro Longobardo, som leder stålföretaget ArcelorMittals lokala grupp, uppger att han bränt en miljard dollar i kontanter sedan kriget startade – bara för att kunna hålla sina faciliteter upprätt. Hälften av hans stålverk står stilla.

Även regeringen spenderar mycket mer än man får in. För nästa år väntas budgetunderskottet ligga nära 20 procent av BNP. I princip nästan allt – 38 miljarder dollar – kommer att finansieras utifrån. I juni godtog G7-länderna ett hjälppaket på 50 miljarder dollar att återbetalas med ränteintäkter från de frysta ryska tillgångarna i Väst. I början av december överförde USA 20 miljarder dollar till en Världsbanksfond som Ukraina kan använda för icke

militära ändamål, även om Trump kan försöka försvåra för Ukraina att få tillgång till de medlen.

Sannolikt kan Ukraina ändå överleva 2025 utan USA:s fonder. Tillsammans med de 18 miljarder euro EU gick med på att leverera i ett tidigare projekt kan bidrag från andra G7-medlemmar fylla tomrummet om Onkel Sam lämnar, säger Dimitar Bogov vid Europeiska Banken för återuppbyggnad och utveckling. Ukraina har också sunda valutareserver. De väntas öka till 43 miljarder dollar – fem månaders importvärde – vid årsskiftet. Men skulle USA dra sig ur kan Ukraina hamna i svårigheter 2026. EU-regeringar med brist på kontanter och i gungning politiskt kan få svårt att stå för notan en gång till. Och Ukrainas förmåga att få in mer på hemmaplan är begränsad: ett förslag om skattehöjningar fick dras tillbaka i somras efter ihärdigt motstånd.

Utvecklingen militärt kan leda till bekymmer före 2026. Ändå är man försiktigt optimistisk på näringslivshåll. Bonden Mychailo Travetskyj säger att han gått med lite vinst i år, för första gången sedan han tog över gården. Han har planer på att starta tillverkning av parmesanost. ”Jag har lärt mig vad som behövs och kan receptet”, säger han. Men hindren är skräckinjugande. ”Försök göra det när det inte finns någon elektricitet halva dygnet.”

Översättning: Björn Erik Rosin

Lästips

Marxistarkivet:

Stéphane Lauer: [Snaran dras åt kring rysk ekonomi](#) (december 2024)

Andra media:

[Rysslands ekonomi synas](#) (svenska Finansdepartementet oktober 2024)

[Ryska rubeln sjunker kraftigt: ”En ekonomisk utförsbacke”](#) (SVT 29/11 2024)

[Rysk ekonomi på knivsegg – rubeln på bottennivåer](#) (DN 2/12 2024)

[Räntebeskedet i Ryssland – en total överraskning](#) (Dagens PS 20/12)

Några artiklar om Ukrainas ekonomi under senaste halvåret har inte hittats.